မုန်း၍မဟူဝတ္ထုမှ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှု

သိမ့်သိမ့်ဦး*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းတွင် ဂျာနယ်ကျော်မမလေး ရေးသားသော 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုမှ ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှုများကို တင်ပြထားပါသည်။ 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ထူးခြားပြောင်မြောက်သော အနုပညာလက်ရာ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ စာပေဗိမာန်ဆုရ ဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် ရသမြောက်သော ဝတ္ထုရှည်ကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဇာတ်လမ်းကောင်းမွန်ရုံသာမက ဇာတ်ဆောင်စရိုက်အဖွဲ့များမှာလည်း ကောင်းမွန်သည့်အတွက်ဖြစ်ကြောင်းကို ဤစာတမ်း၌ တင်ပြသွားပါမည်။ အခန်း(၁)တွင် 'မုန်း၍မဟူ'ဝတ္ထုအပေါ်တွင် တိုင်းတစ်ပါးစာပေပညာရှင်တို့၏အမြင်၊ အခန်း(၂)တွင် ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှုသဘောနှင့် အခန်း(၃)တွင် 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထု၌တွေ့ရသော ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှုတို့ ပါဝင်ပါသည်။

နိဒါန်း

ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်ကိုဖန်တီးရာတွင် ဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုတတ်ကြပါသည်။ အချို့က ဇာတ်လမ်း၏ဆန်းကြယ်မှုကို အာရုံပြု၍ လျှို့ဝှက်သည်းဖိုဆန်သော၊ မြူပ်ကွက်၊ လှည့်ကွက်ပါသော ဇာတ်လမ်းမျိုးကို ဖန်တီးလေ့ ရှိပါသည်။ အချို့ကမူ လူ့သဘာဝအဖွဲ့ကောင်းများပါဝင်သော ဝတ္ထုမျိုးကို ဖန်တီးလေ့ ရှိပါသည်။ လူ့သဘာဝအဖွဲ့ကောင်းများ ပါဝင်စေရန်အတွက် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဇာတ်လမ်းဘောင်အတွင်း၌ ပါဝင်လှုပ်ရှားရသော စရိုက်သဘာဝများကို ဒိဋ္ဌလောကမှ လူသားများနှင့်တူသည်ဟု ထင်ရအောင် ရေးသားတင်ပြခြင်းဖြင့်လည်း လူ့သဘာဝအဖွဲ့ အားကောင်းသော ဝတ္ထုရှည်ကောင်းများ ဖြစ်လာလေ့ ရှိပါသည်။

ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ဝတ္ထုရှည်များကို လေ့လာကြည့်လျှင်မူ ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်ဆောင် နှစ်မျိုးစလုံးသည် ခိုင်မာ၍အားကောင်းသည်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ဝတ္ထုများကို ပရိသတ်တို့က နှစ်သက်စွဲမက်ရခြင်းမှာ ဇာတ်ဆောင်အဖွဲ့များ အားကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုရပါမည်။

ဂျာနယ်ကျော်မမလေးသည် လူ့သဘော လူ့သဘာဝကို ကောင်းစွာ နားလည်ကျွမ်းကျင်သူ ဖြစ်သည့်အလျောက် ဇာတ်လမ်းနှင့်အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်သည့် ဇာတ်ဆောင်များကို သရုပ်ဖော်ရာ၌ အလွန်အသေးစိတ်ကျသည်။ အသေးစိတ်ရေးဖွဲ့နိုင်မှုကြောင့်

* ဒေါက်တာ၊ လက်ထောက်ကထိက၊ မြန်မာဘာသာဌာန၊ ရန်ကုန်နိုင်ငံခြားဘာသာတက္ကသိုလ်

ဇာတ်ဆောင်တို့သည် စာဖတ်သူ၏စိတ်အာရုံ၌ ထင်မြင်လာပြီးလျှင် ဝတ္ထုဆုံးသည့်တိုင် စွဲကျန်ရစ်တတ်ပါသည်။ ထိုသဘောကို 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။ 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုကို တစ်ကြိမ်ဖတ်မိရုံနှင့် စာဖတ်သူသည် ဦးစောဟန်နှင့် ဝေဝေဆိုသည့် အဓိက ဇာတ်ဆောင်များကို မမေ့နိုင်ပါ။ ထိုသူနှစ်ဦးလုံး၏ ဆန်းပြားပြီးလျှင် ကရုဏာသက်ဖွယ်ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၏သဘောကို အမှတ်တရ ရှိနေတတ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုမှ ဇာတ်ဆောင်တို့ကို ဇာတ်လမ်းနှင့် အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်အောင် သရုပ်ဖော်နိုင်သောကြောင့် ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်တို့ ဆက်စပ်ကာ ရသမြောက်ဝတ္ထုကောင်း ဖြစ်လာရသည်ဆိုသော သဘောကို ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ မုန်း၍မဟူ ဝတ္ထုအပေါ်တွင် တိုင်းတစ်ပါးစာပေပညာရှင်တို့၏ အမြင်

'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ အောင်မြင်ကျော်ကြားသော ရသမြောက်ဝတ္ထုကောင်း တစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ (၁၉၅၅)ခုနှစ်တွင် စာပေဗိမာန်စာပေဆု ရခဲ့သည်။ စာပေဗိမာန်ရွေးချယ်ရေးကော်မတီက–

> "မုန်း၍မဟူ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်လမ်းမှာ ရိုးရိုးပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် စေတနာအပြည့်ရှိလင့်ကစား အမြင်တူမှု လိုက်လျောညီမှု မရှိသောကြောင့် အဆင်မပြေသော အိမ်ထောင်ရေးတစ်ခုကို တင်ပြထားသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင် ဘဝလှေလာမှု၊ ဘဝအမြင်ရှိမှုတို့လည်း ပါဝင်၍ ရသပေါ်အောင် သရုပ်ဖော်နိုင်သော အစွမ်းလည်း ပါရှိသည်"[၁]

ဟု မှတ်ချက်ချထားပါသည်။

'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုကို နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များကပါ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

> "(၁၉၈၅)ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ ဘေကျင်းတက္ကသိုလ် အရှေ့တိုင်းဘာသာဌာနက ဘူရှီဟဲန်အမည်ဖြင့် တရုတ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဘာသာပြန်ဆိုသူတို့က အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှု၏ ဓားစာခံဖြစ်ရ၍ နောင်တရပုံနှင့် အနောက်တိုင်းကို အထင်ကြီး

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၀။

> ချင်တာတွေ၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်နိမ့်ကျတယ်လို့ထင်တဲ့ လူငယ်တွေ အတွက် သတိပေးတဲ့ ခေါင်းလောင်းသံ"[၁]

ဟု ရှုမြင်သုံးသပ်ထားပါသည်။ တရုတ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသည့် ပညာရှင်တို့က ဦးစောဟန်သည် အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုကို ကိုးကွယ်သူ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာအတိုင်း မွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့သော ဝေဝေနှင့် အိမ်ထောင်ရေး ဘဝတွင် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရသည်။ အိမ်ထောင်မှုဘဝ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည် ဟူသော အမြင်ကို အလေးပေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

(၁၉၉၁)ခုနှစ်တွင် 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုကိုပင် NOT OUT OF HATE အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ကို အမေရိကန်နိုင်ငံ အိုဟိုင်အိုတက္ကသိုလ်၏ နိုင်ငံတကာလေ့လာရေး စင်တာက ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင်မူ–

> "ကိုလိုနီခေတ်သမိုင်းကို လေ့လာသူများအတွက် အနောက်နိုင်ငံ နှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတို့၏ ပဋိပက္ခအသွင်ကို ထင်ရှားထူးခြား မှတ်သားစွာ ဖော်ပြနိုင်သော ဝတ္ထု"[၂]

ဟု သုံးသပ်ပြထားပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့လက်အောက်တွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသော မြန်မာတို့အနေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုချင်း ရောထွေးယှက်တင်ဖြစ်ကာ အိမ်ထောင်မှုဘဝများ၌ပင် ပဋိပက္ခများရှိခဲ့ပုံကို နိုင်ငံရေးနှင့်ယှဉ်၍ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံသဘောပါ ပေါင်းစပ်ကာ ရှုမြင်သုံးသပ်ထားသော အမြင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဝတ္ထုကိုပင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ အာရှစာပေဌာန(မြန်မာစာ)၏ လာမာတန်တိုက်မှ (၁၉၉၄)ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ဆို ထုတ်ဝေခဲ့ပြန်သည်။ မြန်မာဘာသာမှ ပြင်သစ်ဘာသာသို့ ပထမဆုံးပြန်ဆိုသော ဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ထိုစာအုပ်၌–

> "ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း၏ ကျောရိုးဖြစ်သော ယဉ်ကျေးမှုပဋိပက္ခကြောင့် အိမ်ထောင်ရေး သဟဇာတမဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြကာ ကိုလိုနီ သိမ်းသွင်းမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏လူနေမှုစနစ်ကို လောင်ကျွမ်း စေလျက် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုအား ထိခိုက်စေကြောင်း၊ ဆရာမကြီးက လူတွေ၏ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်ကို နှိုးဆော်၍ တိုင်းတစ်ပါး

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄။

ယဉ်ကျေးမှု၏ လွှမ်းမိုးခြင်းခံရမှုကို ကာကွယ်ရန် သတိချပ်ဖို့
လိုကြောင်းများ ရေးသားထားပါသည်"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။ ပြင်သစ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသူ၏အမြင်အရကြည့်လျှင် ယဉ်ကျေးမှုပဋိပက္ခသည် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်အထိ အရေးပါမှုကို ရှုမြင်သုံးသပ်ပြထားပါသည်။

၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် ရုရှနိုင်ငံ သိပ္ပံအကယ်ဒမီသိပ္ပံပညာတံခွန်အသင်းမှ ထုတ်ဝေသည်။ ထိုစာအုပ် အမှာစာတွင်–

"မုန်း၍မဟူ ဇာတ်လမ်းအကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြပြီး အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုတို့၏ လွှမ်းမိုးမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုတို့၏ပဋိပက္ခဖြစ်မှုကို ဆန်းစစ်ဖော်ပြပါသည်။"[၂]

ဟု သုံးသပ်ပြထားပါသည်။ ထိုအမြင်အရကြည့်လျှင် ယဉ်ကျေးမှုချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်းကြောင့် အိမ်ထောင်ရေးပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်လာရပုံမှတစ်ဆင့် နယ်ချဲ့စနစ်နှင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်မှုအရေးသို့ ရောက်အောင် နက်ရှိုင်းကျယ်ပြန့်သော အကြောင်းအရာကို လူနှစ်ဦး၏ မတူညီသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၊ ထိတွေ့မှုများဖြင့် သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင်လည်း ဥဇဘတ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ရသစာပေတစ်ပုဒ်ကို ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံချင်း မတူသော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးကနားလည်ခံစားနိုင်အောင် ဖန်တီးရေးသားနိုင်ရန် ခက်ခဲလှပါသည်။ သို့ရာတွင် ဂျာနယ်ကျော်မမလေးသည် သူ၏အတွေးအမြင်၊ အနုပညာစိတ်ကူးတို့နှင့် ပေါင်းစပ်၍ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးမှ နှစ်သက်ခံစားနိုင်အောင် ရေးဖွဲ့ခံစားနိုင်စွမ်း ရှိခဲ့ပါသည်။

၂။ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှုသဘော

ဝတ္ထုတွင် အဓိကအင်္ဂါရပ်များအဖြစ် ပါဝင်သော ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်ကို ဖန်တီးရာတွင် အချို့က ဇာတ်လမ်းကိုအလေးထား၍ ဖန်တီးတည်ဆောက်ကြသည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့ကို ဇာတ်လမ်း၏လိုအပ်ချက်အရသာ ပါဝင်စေသည်။ အချို့ကမူ ဇာတ်ဆောင်ကို အဓိကထား၍ရေးသားလေ့ရှိပြီး ဇာတ်ဆောင်၏စရိုက်သဘာဝနှင့် လိုက်ဖက်သော ဇာတ်လမ်း၊ ရည်ရွယ်ချက်နှင့်လိုက်ဖက်သော ဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးယူလေ့ရှိပါသည်။

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၅–၁၆။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၆။

ဇာတ်လမ်းသည် ဇာတ်ဆောင်ထက် အရေးပါသည်၊ ဇာတ်ဆောင်သည် ဇာတ်လမ်းထက် အရေးပါသည်ဟု အယူအဆနှစ်မျိုး ကွဲပြားနေတတ်ပါသည်။ အချို့ကမူ ထိုအယူအဆနှစ်မျိုးကို တစ်မျိုးတည်းပေါင်းစပ်နိုင်မှသာ ဝတ္ထုကောင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ရသမြောက်ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်စေရန်အတွက် ဇာတ်လမ်းရော ဇာတ်ဆောင်ပါ ကောင်းမွန်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်စေရန်မှာလည်း ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်တို့သည် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်မှုရှိနေရမည်။ အပြန်အလှန် အထောက်အပံ့ ဖြစ်နေရမည်ဆိုသည့်အမြင်ကို 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုကို အလေ့လာခံအဖြစ်ထား၍ ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

'ဇာတ်လမ်းနှင့် ဇာတ်ဆောင်'[၁] စာအုပ်ကို ရေးသားသော 'ဂျိဂျက်'[၂] ကမူ–

> "ဝတ္ထုရေးသူတိုင်းသည် ဝတ္ထုရေးဆရာကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရန် ထူးခြားပြောင်မြောက်သော ဇာတ်ဆောင်များနှင့် အသက်ရှူမှားလောက်သည့် ဇာတ်လမ်းကို သဟဇာတဖြစ်အောင် ပြုပေးရမည်။ ထိုသို့ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင် သဟဇာတ ဖြစ်ရန်မှာလည်း တွေ့နိုင်ခဲလှပါသည်။"[၃]

ဟု ဆိုထားပါသည်။ အဆိုပါအယူအဆကိုကြည့်လျှင် ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်စေရန် ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်တို့သည် ဆီလျော်လိုက်ဖက်ရမည်ဟု နားလည်ရပါသည်။

'ဂျိဂျက်' ကပင်–

> "ထူးခြားကောင်းမွန်သော ဝတ္ထုဖြစ်ရန် ပကတိအားဖြင့် ကောင်းမွန်သော ဇာတ်ဆောင်နှင့်ဇာတ်လမ်း ညီမျှမှု ရှိရမည်။ ဇာတ်ဆောင်များသည် လူများ အမှတ်ရနေသောသူများဖြစ်ပြီး ဇာတ်လမ်းမှာလည်း စာဖတ်သူတို့အား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆွဲဆောင်မှု ရှိရမည်။ ထိုသို့ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင် ညီညွတ်မျှတမှသာ ထူးခြားကောင်းမွန်သော ဝတ္ထုဖြစ်မည်။ စာဖတ်သူတို့အနေဖြင့် ဇာတ်ဆောင်များကို သတိမမူမိရာမှ သူတို့ပါဝင်သော ဇာတ်လမ်းကို စိတ်လှုပ်ရှားခံစားရပြီး စိတ်ဝင်စားလာကြရသည်။"[၄]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

---

[၁] Plot Versus Character

[၂] Jeff Gerke

[၃] Gerke, 2010, 21.

[၄] Gerke, 2010, 17.

လူကြိုက်များသော ဝတ္ထုများကိုကြည့်လျှင် ဇာတ်ဆောင်များကို ပရိသတ်တို့က စွဲလမ်းမိရာမှ ဇာတ်လမ်းကိုပါ မှတ်မိနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းအားကောင်းသော်လည်း ဇာတ်ဆောင်စရိုက် သဘာဝမကျလျှင် စာဖတ်သူစိတ်အာရုံ၌ ကြာရှည်စွဲလမ်းမိမည် မဟုတ်ပေ။ ဇာတ်ဆောင်သည် သဘာဝကျသော်လည်း ဇာတ်လမ်းအားမကောင်းလျှင် ဇာတ်ဆောင်၏စရိုက်သည် ငြီးငွေ့ဖွယ် ဖြစ်နေလိမ့်မည်။

ထိုသဘောနှင့်ပတ်သက်၍ မမိုးမြေက–

> "သဘာဝကျ၍ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေသော ဇာတ်ဆောင်ကို မြှုပ်ကွက်၊ လှည့်ကွက်ပါသော ဇာတ်လမ်း၊ လောကဓံတရား၏ လှည့်ကွက်အတိုင်း အနိမ့်အမြင့်၊ အပြောင်းအလဲပါသော ဇာတ်လမ်း၊ အလှည့်အပြောင်းပါသော ဇာတ်လမ်းပရိယာယ်များဖြင့် ဝန်းရံပေးလိုက်သောအခါမှသာ ပြီးပြည့်စုံသော ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

ထိုသို့ဖြစ်စေရန်အတွက် စာရေးသူတို့ လိုက်နာသင့်သည့်အချက်များကို 'ဂျိဂျက်' က–

> "ဇာတ်လမ်းဦးစားပေး ဝတ္ထုရေးဆရာများသည် အဓိကဇာတ်ဆောင်ထဲမှ ဇာတ်လမ်းကို မည်သို့ဖန်တီးယူရန် ရှာဖွေလေ့လာကြသည်။ ဇာတ်ဆောင်ဦးစားပေး ဝတ္ထုရေးဆရာများသည် သရုပ်မှန် ဇာတ်ဆောင်များကို အဓိကဇာတ်ဆောင်၏ အပြောင်းအလဲပေါ်တွင် မူတည်ဖန်တီးထားသော ဇာတ်လမ်းမှ ရှာဖွေကြသည်"[၂]

ဟု တင်ပြထားပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဇာတ်ဆောင်ဦးစားပေး စာရေးဆရာများသည် မိမိစိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးထားသော အဓိကဇာတ်ဆောင်ကို ဗဟိုပြုပြီးလျှင် ဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးယူကြသည်။ ဇာတ်လမ်းဦးစားပေး စာရေးဆရာများမှာမူ သရုပ်မှန်ဇာတ်ဆောင်များကို ရွေးဦးစွာ ဖန်တီးယူသည်။ ထိုဖန်တီးထားသော အဓိကဇာတ်ဆောင်၏ အပြောင်းအလဲပေါ်တွင် မူတည်ပြီး ဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးယူသည်။

---

[၁] မိုးမြေ၊ မ၊ ၂၀၁၇၊ ၄၆၉။
[၂] Gerke, 2010, 19.

ဇာတ်လမ်းဦးစားပေး စာရေးဆရာများသည် ဇာတ်လမ်းကို ရှေးဦးစွာရှာဖွေသည်။ ဇာတ်လမ်းကို အပြောင်းအလဲပြုရာ၌လည်း ဇာတ်လမ်းတွင် ပါဝင်သော အဓိက ဇာတ်ဆောင်၏ စိတ်အပြောင်းအလဲ၊ ဘဝအပြောင်းအလဲကို ဖန်တီးယူခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းနှင့်သဘာဝ သဟဇာတဖြစ်သည့် သဘာဝကျသော ဇာတ်ဆောင်များကို ဖန်တီးယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်က–

> "ဇာတ်ကောင်ဟာ ဇာတ်ကောင်သံသရာမှာ ကျင်လည်ရခြင်းဟာ ဇာတ်လမ်းပဲ ဖြစ်တယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် သီးခြားလွတ်လပ်သော ဇာတ်လမ်းရယ်လို့ မရှိဘူး။ ဇာတ်ကောင်ဟာသူ့စရိုက်၊ သူ့ဓလေ့၊ သူ့စေတနာနဲ့အညီ သူ့သံသရာ၊ သူကျင်လည်ခြင်းကိုသာ အမည် အဖြစ် ဇာတ်လမ်းလို့ခေါ်တာ။ ဇာတ်ကောင်ကို ဒုတိယလုပ်လိုက်ရင် ဝတ္ထုဟာ အသက်သေသွားတတ်တယ်"[၁]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ဇာတ်ဆောင်သည်အဓိကကျသည်ဟု တွေးမြင်ပြထားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်တို့သည် အပြန်အလှန် အမှီပြုပြီး ဆီလျော်လိုက်ဖက်နေအောင် စာရေးသူက ဖန်တီးယူရပါသည်။

ဇာတ်လမ်း၏ဖြစ်ပျက်မှုတို့သည် ဇာတ်ဆောင်အပေါ်၌ မူတည်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်းသည် ဇာတ်ဆောင်မပါဘဲ သီးသန့်မရပ်တည်နိုင်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဖြစ်ပျက်လှုပ်ရှားမှုများသည်သာ ဇာတ်လမ်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထိုသဘောကို အောင်သင်းက ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ စာအုပ်တွင်–

> "ကျွန်တော်တို့ ယနေ့ ယေဘုယျပြောဆိုနေကြသည့် သဘော အရဆိုလျှင် ဇာတ်လမ်းဆိုသည်မှာ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဘဝ ဇာတ်ကြောင်း၊ ဘဝအသိအမြင်ကို မမျှော်လင့်ဘဲ ပြောင်းလဲ သွားစေသည့် အဖြစ်အပျက်ကို အကျိုးအကြောင်း ဆက်စပ် ထားသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဟု ဆိုချင်ပါသည်"[၂]

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

---

[၁] ဘုန်းနိုင်(တက္ကသိုလ်–)၊ ၂၀၀၄၊ ၁၂၄။

[၂] အောင်သင်း၊ ၁၉၉၄၊ ၂၈။

ထူးခြားကောင်းမွန်သော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ဖြစ်လာရန် ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်သည် သဟဇာတဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်စာအုပ်ကို ရေးသားသူ 'ဂိုဂျက်' က စာရေးဆရာတို့ အသုံးပြုလေ့ရှိသော ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှုနည်းနာကို–

> "ဇာတ်လမ်းဦးစားပေး ဝတ္ထုရေးသူသည် ဇာတ်လမ်းကို ဦးဆုံး ကိရိယာတန်ဆာအဖြစ်သုံး၍ စာဖတ်သူတို့ အံ့ဩလောက်သည့် ဇာတ်ဆောင်ကို ဖန်တီးယူသည်။ ဇာတ်ဆောင်ဦးစားပေး ဝတ္ထု ရေးသူသည် ဇာတ်ဆောင်ကို ဦးဆုံး ကိရိယာတန်ဆာအဖြစ် သုံး၍ မယုံနိုင်လောက်အောင် ထူးခြားသည့် ဇာတ်လမ်းကို ပုံဖော် ယူသည်"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်တို့သည် ဆက်စပ်နေသည့်အလျောက် ဇာတ်လမ်းကောင်း ဖြစ်ရန် ဇာတ်ဆောင်စရိုက် သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှု၊ ခိုင်မာမှု၊ သရုပ်ပေါ်လွင်မှု၊ သဘာဝ ကျမှုများရှိရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ဇာတ်လမ်းသဘောအရလည်း ထိုဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဇာတ်လမ်းအတွက် အလှည့်အပြောင်းသဘောမျိုး သက်ဝင်ကာ စာဖတ်သူ၏ စိတ်၌လောကဓံတရားကို သိမြင်ခံစားလာရသည့် ဖြစ်ရပ် မျိုးကို ဖန်တီးယူနိုင်ရပါမည်။ ဇာတ်ဆောင်များသည် သဘာဝကျသော်လည်း ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်အိမ်ရိုးရှင်းနေလျှင် ပရိသတ်တို့၌ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်ရန် ခဲယဉ်း ပါသည်။ မည်သို့မျှအပြောင်းအလဲမရှိသော ဇာတ်ဆောင်၏သရုပ်မှန်ဖြစ်မှု အပေါ်တွင် စာဖတ်သူတို့သည် နှစ်သက်စွဲလမ်းမှုရှိရန် မလွယ်ကူပေ။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်းရော ဇာတ်ဆောင်ပါ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်အောင်နှင့် အနုပညာဂုဏ်မြောက်အောင် စာရေးသူသည် စိတ်ကူးအနုပညာများဖြင့် ဖန်တီးယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင် ဆက်စပ်မှုကို 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုနှင့် သာဓကပြ၍ ဆွေးနွေးတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ မုန်း၍မဟူ ဝတ္ထု၌ တွေ့ရသော ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှု

'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် ဇာတ်လမ်းရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဇာတ်လမ်းသဘောအရ မတူညီသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာတို့၏ ပဋိပက္ခကို နက်ရှိုင်းကျယ်ပြန့်စွာ တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုကိုလေ့လာရာတွင် ဇာတ်လမ်းသည် ခေတ်နောက်ခံကို အခြေပြု ထားသော အပိုင်းများ ပါဝင်သည့်အတွက် ခိုင်မာသည်။ အသင့်ယုတ္တိ ရှိသည်။ ဇာတ်လမ်း၏ လိုအပ်သောဇာတ်ကွက်များအတွက် ခေတ်ကိုနောက်ခံပြု အသုံးချပြီး

---

[၁] Gerke, 2010, 19.

ဇာတ်ရှိန်မြှင့်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဇာတ်လမ်းသည် ခိုင်မာသည်၊ နက်ရှိုင်းသည်နှင့်အမျှ ထိရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဇာတ်လမ်းသရုပ်ကို ဖော်ဆောင်ရသော ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်အဖွဲ့များသည်လည်း အထူးပင် ပေါ်လွင်ပြောင်မြောက်လှပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ 'မုန်း၍မပဟူ' ဝတ္ထုသည် ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်ကို သဟဇာတဖြစ်အောင် ဆက်သွယ်ဖန်တီးယူထားသည့် ရသမြောက်ဝတ္ထုကောင်း တစ်ပုဒ် ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၁။ ဇာတ်လမ်း၏အလားအလာကို ဇာတ်ဆောင်၏စိတ်အခြေအနေနှင့် တင်ပြခြင်း

'မုန်း၍မပဟူ' ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွင် ဦးစောဟန်သည် အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ စပါးအဝယ်တော် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့အုပ်စိုးသည့် ကိုလိုနီခေတ်တွင် အင်္ဂလိပ်ကုမ္ပဏီ၏ဝန်ထမ်းပီပီ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုကို အပြည့်အဝ ခံယူထားသည်။ ဝေဝေသည် ဦးစောဟန် ပြောင်းရွှေ့လာသော ဧရာဝတီတိုင်းရှိ မြို့တစ်မြို့မှ ဆန်စက်ပိုင်ရှင် စပါးကုန်သည်တစ်ဦး၏ သမီးအငယ် ဖြစ်သည်။ ဝေဝေတို့သည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံနှင့်အညီ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မိခင်ဖြစ်သူမှာ သီလရှင်ဝတ်သွားသည့်အတွက် ဝေဝေနှင့် ဖခင် ပွဲစားကြီးဦးဖိုးသိန်းတို့သာ နေထိုင်ကြသည်။

ဇာတ်လမ်းအရ ဦးစောဟန်နှင့် ဝေဝေတို့သည် အသက်အရွယ်ချင်း ကွာခြားပြီး ယဉ်ကျေးမှုချင်း မတူညီသော်လည်း ချစ်ကြိုက်ပေါင်းသင်းခဲ့ကြသည်။ ဦးစောဟန်၏ ဝေဝေ့အပေါ် အချစ်လွန်ကဲပြီး စိုးရိမ်ကြောင့်ကျလွန်းသောကြောင့် တီဘီရောဂါ ဖြစ်စပြုနေသော ဝေဝေ့အဖေအိမ်သို့ တစ်နေ့လျှင်တစ်ကြိမ်သာ သွားခွင့်ပြုသည်။ နီးနီးကပ်ကပ် မနေရန် တားမြစ်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူသည် ရန်ကုန်တွင်သွား၍ ဆေးကုနေပြီး အသည်းအသန် ဖြစ်နေသောအချိန်တွင် ဝေဝေမှာ ဦးစောဟန်၏ပူပန်သောကကြောင့် သွားခွင့်မရခဲ့ပေ။ ဦးစောဟန်၏စိုးရိမ်စိတ်၊ ချစ်စိတ်တို့က ဖခင်ကိုတွေ့လိုသော ဝေဝေ့ကို စိတ်ပင်ပန်းနွမ်းလျစေသည်။ ဖခင်သေဆုံးပြီးမှ သွားခွင့်ရခဲ့သည်။ ဝေဝေတွင် ကိုယ်ဝန်ရှိလာသောအခါတွင်လည်း ဦးစောဟန်သည် အထူးဂရုစိုက်ခဲ့သည်။ ဝေဝေ၏ ကိုယ်ဝန် ပျက်သွားခဲ့သည်။ ဝေဝေ၌လည်း တီဘီရောဂါ ရလာခဲ့သည်။ ဝေဝေ မကျန်းမမာဖြစ်နေစဉ်တွင် အစ်ကိုဖြစ်သူ ကိုနေဦးသည် ရေနံမြေသပိတ်ကိစ္စနှင့် အဖမ်းခံရသည်။ ထောင်ကျတော့မည့် အစ်ကိုဖြစ်သူကို နောက်ဆုံးအကြိမ် တွေ့ချင်သော်လည်း ဦးစောဟန်၏ စိုးရိမ်စိတ်နှင့်တားမြစ်သောကြောင့် မသွားခဲ့ရပေ။ ဝေဝေသည် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ရောဂါဖိစီးပြီး ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေးသည် ယဉ်ကျေးမှုချင်း၊ သဘာဝချင်း မတူညီသည့် ဦးစောဟန်နှင့်ဝေဝေတို့၏ ဆုံတွေ့ပတ်သက်မည့် ဇာတ်လမ်းကို အစပျိုးတင်ပြရာ၌ မိမိအိမ်နံဘေးရှိအိမ်ကြီးသို့ ပြောင်းရွှေ့လာမည့် ဦးစောဟန်၏

အိမ်အပြင်အဆင်များကို ငေးမျှော်ကြည့်ရင်း ဝေဝေ စိတ်တိမ်းညွတ်နေပုံဖြင့် ဇာတ်နိမိတ်ပုံကို တင်ပြထားပါသည်။

ဝေဝေသည် တစ်ဖက်အိမ်သို့ စူးစိုက်ကြည့်ရာတွင် အပြင်အဆင်များကို–

> "ဧည့်ခန်းထဲ၌ မီးခိုးရောင်ကော်ဇောကြီးခင်းကာ ဆိုဖာကုလားထိုင်ပြာမှိုင်းမှိုင်းများ ဝိုင်းချထားသည်။ ဆိုဖာကုလားထိုင်များဘေး၌ သပြေမှည့်ရောင် ဆေးလိပ်ပြာခွက်တင် ခုံနိမ့်ကလေးများ ရှိသည်။ ဖုန်မတက်စေအောင် ပွတ်သုတ်ပေး၍ အရောင်ပြေးနေလေသည်"[၁]

ဟုလည်းကောင်း၊

> "ကော်ဇောအလယ်၌ရှိသော စားပွဲနိမ့်ကလေးမှာ လေးထောင့်ရှည်မျောမျော ဖြစ်သည်။ စားပွဲအောက်၌ ခြေထောက်မတပ်ဘဲ ပျဉ်ပြားတစ်ချပ်ကို အလျားလိုက် ထောင်လှဲလျက် အပေါ်၌ ပျဉ်ပြားတစ်ချပ် အပြားလိုက် ခင်းတင်ထားသော ပုံသဏ္ဍာန်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ စားပွဲ၏အဆင်းကား အနက်ရောင် ဖြစ်သည်။ လက်ပြောင်သော အရောင်များသည် အနက်ထဲမှ ဖိတ်လက်နေ၏။"[၂]

ဟုလည်းကောင်း သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုနောက်ခံအဖွဲ့များအပေါ်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ဝေဝေ၏အာရုံစူးစိုက်မှုကို အစပျိုးတင်ပြထားသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ ထူးထူးခြားခြား အာရုံဝင်စားနေပုံကို ပေါ်လွင်စေရန် နောက်ခံအဖွဲ့များကို ဇာတ်ဆောင်၏ အမြင်မှတစ်ဆင့် တင်ပြထားသည်။

> "စားပွဲပေါ်၌ သပိတ်လုံးသဏ္ဍာန် ပုပုလုံးလုံး ကြွေပန်းအိုးနီကလေး တင်ထားသည်။ ပန်းအိုးထဲတွင် ဖြူဆွတ်နေသော ကရမက်ပန်းခိုင်များ ထိုးစိုက်ထားသည်။ ပန်းခက်များမှာ ဝေနေကာ အောက်သို့ ငိုက်ထောက်လျက် ကျနေကြ၏"[၃]

ဟု ဖော်ပြပြီးလျှင်–

> "ဝေဝေသည် မှန်သားကဲ့သို့ မှောင်နက်ပြောင်နေသည့် စားပွဲနက်ပေါ်မှ ကျီးအာသီးမှည့်ကဲ့သို့ ရဲရဲနီနေသော ကြွေပန်းအိုးနှင့်

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၅။

[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၅။

[၃] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၅–၂၆။

> ပန်းခက်အဖြူများအား တော်တော်နှင့် မျက်လုံးမခွာနိုင်။ အဖြူနှင့် အနီသည် မျက်စိထဲ၌ကွက်၍ အနက်ပေါ်တွင် ထင်းထင်းကြီး ပေါ်နေလေသည်"[၁]

ဟု တင်ပြထားပါသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် ဧည့်ခန်း၏အဆင်အပြင် နောက်ခံအဖွဲ့ကို ထပ်ဆင့်တင်ပြထားသည်။

> "ဧည့်ခန်းခြေရင်းနံရံ၌ အသွားချင်းယှက်ကာ အလှချိတ်ထားသော ဓားနှစ်လက်ကို တွေ့ရသည်။ ဓားမှ ကြိုးနီပန်းပွားများ ကျနေ၏။ ဓားအောက်၌ ကြွေစေ့တပ် ရှမ်းလွယ်အိတ်အသေးစားလေးတစ်လုံး ချိတ်ပြထားလေသည်။ ဝေဝေသည် အိမ်ပေါ်မှ စီးမြင်နိုင်သော တစ်ဖက်အိမ်၏ ဧည့်ခန်းတစ်ဆောင်လုံးကို ကြည့်ကောင်းကောင်းဖြင့် သိမ်းကျုံးကြည့်လျက် နှစ်သက်ကြည်နူးနေလေသည်။"[၂]

ဟု ဇာတ်ဆောင်၏ခံစားမှုကိုပါ ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်။ နောက်ခံအဖွဲ့ပေါ်တွင် ဇာတ်ဆောင်၏ စိတ်တိမ်းညွတ်နေပုံကို တင်ပြခြင်းဖြင့် ရှေ့ဆက်မည့် ဇာတ်လမ်းတွင် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ချင်း မတူသော လူနှစ်ဦး ဆက်စပ်မိမည့် ဇာတ်လမ်းအလားအလာကို ဇာတ်ဆောင်မှတစ်ဆင့် တင်ပြထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဝေဝေသည် မိမိ၏ အလွန်ရေးဆန်သော တိုက်ခံအိမ်အိုကြီး၏ အပြင်အဆင်နှင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နေမိသည်။ မိမိအိမ်၏အပြင်အဆင်သည် ရုပ်ဆိုးသည်ဟုလည်း ထင်မြင်မိလာသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

၃၊ ၂။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဇာတ်လမ်းအရှိန် မြင့်မားတိုးတက်စေသည့် အားပြိုင်မှုတို့ကို ယှဉ်တွဲဆက်စပ်၍တင်ပြခြင်း

ဇာတ်ဆောင်နှင့်ပတ်သက်၍ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်က–

> "ဇာတ်ကြောင်းဖြစ်လာရန် လုပ်ပြ၊ တွေးပြ၊ ခံစားပြသော ဝတ္ထုရှည်တွင်းမှ လူများကို ဇာတ်ဆောင်ဟု ခေါ်သည်။ ဇာတ်ဆောင်

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၆။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၅။

> များသည် ဒိဋ္ဌလောကမှ လူများနှင့်တူလေ ဇာတ်ဆောင်ဖန်တီးမှု ကောင်းသည်ဟု ဆိုကြသည်"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထိုအဆိုအရကြည့်လျှင် ဇာတ်လမ်းဖြစ်ပေါ်မှုတွင် ဇာတ်ဆောင်ပါမှဖြစ်မည်ဆိုသော အယူအဆကို သိရပါသည်။

စာရေးဆရာ မင်းကျော်ကလည်း–

> "ဇာတ်လမ်းတွင် ပါဝင်သောသူများသည် ဇာတ်ကိုဖန်တီးသူများ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်း ဇာတ်လမ်းကို ဆောင်ရွက်သူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ဇာတ်လမ်းနောက်သို့ လိုက်ကြရသည် မဖြစ်တန်ရာ၊ ဇာတ်လမ်းကို ဦးဆောင်ဖန်တီးသူများသာ ဖြစ်ရမည်။"[၂]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

'ကက်သရင်းမော်နာနှင့် ရက်ရော့စ်'[၃] တို့က–

> "ဇာတ်ဆောင်ဆိုသည်မှာ ရသစာပေတွင် ပါဝင်သောသူ ဖြစ်သည်။ ထိုဇာတ်ဆောင်သည် ဒိဋ္ဌလောကမှ လူသားနှင့်မတူပေ။ ရသစာပေ အတွင်းမှ ဇာတ်ဆောင်၏ ပင်ကိုအရည်အသွေးနှင့် အပြုအမူ လှုပ်ရှားမှုများသည် ဇာတ်ကြောင်းတွင် ပါဝင်မှုအပေါ်၌ မူတည် ကန့်သတ်ထားသည်။ ဇာတ်ဆောင်ကို ဇာတ်ကြောင်းနှင့် အံဝင် ဂွင်ကျဖြစ်အောင် ပုံစံချထားသည်။"[၄]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ အမြင်အရကြည့်လျှင် 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် ရသမြောက် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း၌ ဇာတ်လမ်းတွင်ပါဝင်သော အဓိကဇာတ်ဆောင်များ ဖြစ်သည့် ဦးစောဟန်နှင့်ဝေဝေတို့၏ စရိုက်အဖွဲ့များ သရုပ်မှန်ကန်မှုကြောင့် အားပြိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်ကာ ဇာတ်လမ်းအားကောင်းလာခြင်း၊ စွဲမက်ဖွယ်ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုသဘာဝချင်းမတူညီသော ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး၏ မတူညီသော ချစ်ခြင်း များကို သူ့ကဏ္ဍနှင့်သူ ဘောင်ကန့်သတ်ထားပြီးလျှင် သူ့စရိုက်ကိုသူ ပုံပေါ်အောင်

---

[၁] ဘုန်းနိုင်(တက္ကသိုလ်–)၊ ၁၉၇၉၊ ၃၂။

[၂] မင်းကျော်၊ ၁၉၇၅၊ ၃၇၂။

[၃] Kathleen Morner and Ralph Raush

[၄] Morner and Ralph, 1998, 31.

စာရေးသူက အနုစိတ်သရုပ်ဖော်ခြယ်မှုန်းပေးခြင်းဖြင့် ဇာတ်ကြောင်းနှင့် ဇာတ်ဆောင်သည် အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်လာပြီးလျှင် စာဖတ်သူတို့၏အာရုံကို ဖမ်းစားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၁။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ပြောစကားများဖြင့် ဇာတ်နာစေခြင်း

ဦးစောဟန်သည် ဝေဝေနှင့်လက်ထပ်ပြီး နောက်တစ်နေ့ မနက်စာကို ဝေဝေ အိမ်၌ စားသော်လည်း မိသားစုနှင့်စားခွင့်မပြု၊ မိမိတို့နှစ်ဦးတည်း အခန်းတွင်း၌ စားသောက်ရန် မောင်မြကို ပြင်ဆင်လာစေခြင်းဖြင့် ပုံဖော်ထားသည်။ ဦးစောဟန်သည် မင်္ဂလာသတို့သမီးအား ပြင်ဆင်သည့်နေရာ၌ပင် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်သည်။ ထားထား ပန်ပေးသော စိန်ပန်းခိုင်ကို စိတ်တိုင်းမကျ၍ နေရာပြင်စိုက်ပန်ပေးသည်။ အဝတ်အစား များကို သူပါရန်ကုန်လိုက်၍ ဝယ်ပေးသည်။ သတို့သမီးအား ပြင်ပေးနေသော မိန်းမများ ကြားထဲတွင် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်နေသည်။ ထိုအပြုအမူများဖြင့် ဝေဝေအား ချစ်စိတ်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်လိုသော သဘောများကို စရိုက်ဖော် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ဦးစောဟန်၏ ဝေဝေအပေါ်ချစ်ခင်ပုံကို သရုပ်ဖော်ရာ၌–

> "ချာတိတ်ကလေး ဘယ်အချိန်က ထသွားပါလိမ့်၊ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း ထားပစ်ခဲ့တယ်။ နိုးတော့လေ မတွေ့ရတော့ တစ်မျိုးကြီးပဲ၊ နောက်ကို အတူတူထရမယ်နော်။ ထမလား။ မျက်နှာမသစ်နိုင်သေးဘဲ ဝေဝေ၏ပခုံးနှစ်ဘက်ကိုကိုင်လျက် ဝေဝေကို ပီတိကလေးကဲ့သို့ ချစ်စနိုးချော့မြှူနေရာ နွဲ့တဲ့တဲ့အသံ၏ ပွဲတင်ရိုက်ခြင်းခံရသော ဝေဝေ၏ဟဒယသည် သိမ့်သိမ့်ကြည်သွားလေသည်"[၁]

ဟု အပြောအဆို၊ အမူအရာ၊ စိတ်ခံစားမှုတို့ဖြင့် အနုစိတ် သရုပ်ဖော်တင်ပြထားသည်။

ဦးစောဟန်၏ချစ်စိတ်အပြင် ဝေဝေ၏ ဦးစောဟန်၏အချစ်အပေါ် နစ်မျော ပျော်ဝင်သွားသည့် အနေအထားကိုလည်း တင်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ဦးစောဟန်သည် ချစ်ခြင်းဖြင့် ဝေ‌ဝေ့ကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းပုံကို–

> "ကြက်ဥကို အရင်သောက်ရမယ်နော်၊ မနက်တိုင်း ဝေ့ကို နှစ်လုံး တိုက်ရမယ်။ ကြက်ဥသောက်ပြီးမှ ဝေ့ကို ကော်ဖီတိုက်မယ်၊ မုန့်ကျွေးမယ်၊ မှတ်ထားနော်၊ ဟုတ်လား"[၂]

ဟူသော အပြောအဆိုဖြင့်လည်းကောင်း၊

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၃၈။

[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၀။

> "ကြက်ဥထိပ်ကို ဇွန်းနှင့်ရိုက်ခတ်လျက် ပြောဆိုနေပုံကို ငေးနေရင်း ထားထား၏မျက်နှာကို တစ်လှည့်၊ ဖခင်၏မျက်နှာကို တစ်လှည့်၊ စားပွဲခုံတွင် လက်ဖက်ရည်သောက်နေကြသော မျက်နှာများကို စိတ်ကူးနှင့်မှန်းဆ၍ ရင်ထဲမှာ ငိုချင်ခြင်းသာ ရှိသော်လည်း 'ဟလေ ချာတိတ်' ဆိုလာ၍ ပြုံးပပနှင့် ဟပေးလိုက်သည်။ ကော်ဖီကို ဦးစောဟန်က ဖျော်ပေးလေသည်။ ပေါင်မုန့်ထောပတ်သုပ် ကျွေးကာ စပျစ်သီးများကို တစ်လုံးစီ အခွံနွှာ၍ခွံ့၏"[၁]

ဟူသော အပြုအမူဖြင့်လည်းကောင်း၊

> "ဦးစောဟန်မှာ သူပိုင်ဆိုင်ရပြီဖြစ်သော အရုပ်ကလေးကို သူပြု သလို နေရမည်ဟု ယုံကြည်သူ ဖြစ်သည်။ အရုပ်ကလေး၏ ရင်ထဲမှ အသည်းနှလုံးကိုကား ... ။"[၂]

ဟူသော အတွေးများဖြင့်လည်းကောင်း အနုစိတ် ခြယ်မှုန်းရေးဖွဲ့ပြထားသည်။

ဦးစောဟန်နှင့်ဝေဝေတို့၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် အင်အားချင်းတူသော်လည်း ချစ်ပုံချင်းမတူသည့် စရိုက်များကို အပြောအဆို၊ အပြုအမူ၊ ခံစားမှုအတွေးများဖြင့် ရေးဖွဲ့တင်ပြခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူတို့သည် ဇာတ်ဆောင်တို့အပေါ်၌ အာရုံစူးစိုက် ခံစား မိလာကြသည်။ ဇာတ်ဆောင်များ၏စရိုက်ကို ဖန်တီးရာ၌ ဦးစောဟန်၏အချစ်ကို နိုင်ထက်စီးနင်းအချစ်အဖြစ် မုန်းတီးဖွယ်ပုံမဖော်ဘဲ ချစ်တတ်လွန်းသော လူတစ်ယောက် အဖြစ် စာဖတ်သူတို့ နှစ်သက်ခံစားနိုင်အောင် ဖွဲ့ပြထားသည်။ တစ်ဖက်မှလည်း ဦးစောဟန်နှင့်မိဘများကြားတွင် လူးလွန့်ခံစားနေရသော ဝေဝေ၏မွန်းကြပ်မှုကိုလည်း တစ်သားတည်း ပေါင်းစပ်တင်ပြထားသည်။

ဇာတ်ဆောင်စရိုက်များကို အသေးစိတ်သရုပ်ဖော်ခြင်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင်စရိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေသည်။ ထိုဇာတ်ဆောင်စရိုက်များသည် မတူညီသည့်အတွက် အားပြိုင်မှုသဖွယ် ဖြစ်လာသည်။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်များ တဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ဇာတ်လမ်းအတွက် အဓိကကျသော အားပြိုင်မှုများ အဖြစ်နှင့် ရပ်တည်ပြီးလျှင် ဇာတ်လမ်းသည် ဇာတ်ရှိန်မြင့်တက်လာသည်။ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင်တို့၏စရိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် အားပြိုင်မှုနှင့်အတူ အပြိုင်သွားသည် ဟူသော အဆိုလည်း ရှိပါသည်။

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၀–၁၄၁။

[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၁။

ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်၏ ဆက်သွယ်မှုကို ဂျိုးဇက်နိုဘာကိုဗစ်၏ စာအုပ်တွင် အက်(ဖ်)စကော့ဖစ်ဂျာရေးဒ်ဆိုသူက–

> "ဇာတ်ဆောင်သည် ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်၊ ဇာတ်လမ်းသည် ဇာတ်ဆောင်ပင် ဖြစ်သည်"[၁]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုရေးဆရာနှင့် ဝတ္ထုရေးနည်းသင်ကြားသူ ဆရာတစ်ဦးဖြစ်သည့် ပီတာလက်စလီက–

> "ဇာတ်ဆောင်မှ ဇာတ်လမ်း အလွယ်တကူ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဇာတ်လမ်းမှ ဇာတ်ဆောင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာရန် မလိုအပ်"[၂]

ဟု ဆိုခဲ့ပြန်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှုတွင် အရေးပါသည့် အားပြိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကက်သရင်းမိုနာနှင့် ရက်ရော့စ်တို့က–

> "အားပြိုင်မှုဆိုသည်မှာ ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်အတွင်း လှုပ်ရှားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသော ဆန့်ကျင်ဘက် အင်အားစုများအတွင်း ရုန်းကန်တိုက်ခိုက်မှု"[၃]

ဟုလည်း ဆိုထားပါသည်။ ထိုအဆိုအရကြည့်လျှင်လည်း ဇာတ်လမ်းတွင် အားပြိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဖန်တီးရသူများမှာ ဇာတ်ဆောင်များပင်ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ရပါသည်။

ထို့အတူ လော်ရေးအီးရိုစကီးကလည်း–

> "စိတ်ကူးယဉ်ဝတ္ထုတွင် အားပြိုင်မှုသည် ဇာတ်ဆောင်၏ရုန်းကန်မှု (သို့) တိုက်ပွဲ ဖြစ်သည်။ အားပြိုင်မှုတို့သည် ဝတ္ထုတို့ကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်စေသည်။"[၄]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဂျာနယ်ကျော်မမလေးသည် ဇာတ်ဆောင်နှင့်အားပြိုင်မှုကို အထူးအလေးထား၍ ဇာတ်လမ်းဆင်ထားသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ ဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော ဖခင်၊ အစ်ကို

---

[၁] Novakovich, 1995, 48.

[၂] Novakovich, 1995, 48.

[၃] Moner and Raush, 1998, 43.

[၄] Rozakis, 2004, 114.

စသည့် မိသားစုများနှင့် ဇာတ်ဆောင်ကိုဆက်စပ်၍ အားပြိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်စေသော ဇာတ်ကွက်များကို ဖန်တီးယူထားပါသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ဦးဘိုးသိန်းသည် တီဘီရောဂါ ဖြစ်ပေါ်နေချိန်တွင် ဖခင်အပါး၌နေလိုသော်လည်း ဦးစောဟန်၏ဆန္ဒအရ မျိုသိပ်ခဲ့ရသည်။ ဦးဘိုးသိန်း အသည်းအသန်ဖြစ်နေချိန်တွင်လည်း အစ်ကိုဖြစ်သူနှင့်အတူ ဖခင်ရှိရာ ရန်ကုန်သို့ လိုက်သွားလိုသော်လည်း ဦးစောဟန်က ခွင့်မပြုသည့်အတွက် မလိုက်ခဲ့ရပေ။

အစ်ကိုဖြစ်သူ ကိုနေဦး အဖမ်းခံရသောအခါတွင် အစ်ကိုအား သွား၍ တွေ့ဆုံ နှုတ်ဆက်လိုသော်လည်း တွေ့ခွင့်မရခဲ့ပေ။ စိုးရိမ်ကြီးသော ဦးစောဟန်၏ ချစ်ခြင်း မေတ္တာအောက်တွင် မိမိခံစားမှုကို မျိုသိပ်ကာ အရှုံးပေးခဲ့ရသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူထံသို့ ခဏခဏသွားခွင့်မရသောကြောင့် ဝေဝေသည် ပြင်းထန်စွာ ခံစားရသည်။ ဝေဝေ၏ ခံစားမှုကို–

> "ဝေဝေသည် ငိုချင်သွားသည်။ အိမ်ချင်းကပ်နေကြ၍ ကူးလိုက် သန်းလိုက်နေမည်ဟု ကြိုတင်တွေးကာ စိတ်ဖြေထားသူမို့ တစ်နေ့ တစ်ခေါက်သာသွားရန် ကြားရသည့်အဖြစ်က ရင်ကို ဖြစ်ညှစ် ထားသလို အသက်ရှုမှားသွားလေသည်။"[၁]

ဟုလည်းကောင်း၊

> "အခုထိုင်နေရင်းပင် ဖခင်ကို သတိရနေသည်။ ဒီအချိန်ဆိုလျှင် စွပ်ပြုတ်သောက်ချိန်၊ ကြိမ်ပက်လက်ကုလားထိုင်ကြီးပေါ်မှာလား၊ အိမ်ပေါ်များလား၊ တစ်နေ့တစ်ခေါက်ပဲ လာရမယ်တဲ့ ဖေဖေရယ် ....."[၂]

ဟုတင်ပြခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖက်မှလည်းဦးစောဟန်၏ဝေဝေအတွက် ခံစားပူပန်စိတ်ကို–

> "လွတ်စိတ်ပူတာပဲ ဆိုသည်မှာလည်းအမှန်၊ အမှန်လွတ်ချစ်နေ သဖြင့် လွတ်စိတ်ပူနေမှန်း တစ်ဖက်စိတ်ကလည်း သိ၏"[၃]

ဟု ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ဦးစောဟန်၏စေတနာ၊ ဆန္ဒများကို–

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၄။

[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၅။

[၃] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၅။

"ဝေဝေဆိုသော ပန်းကလေး အမြဲတမ်း လန်းနေရမည်။ ဝေဝေ ဆိုသော ပန်းကလေး အမြဲမွှေးနေရမည်။ နှင်းဆီရိပ်ဆိုးထားသည့် မညှိုးပန်းပွင့်လေး၏ ပန်းရင့်သွေးကို အဖျော့မခံနိုင်။"[၁]

ဟု တင်ပြထားပါသည်။ ဦးစောဟန်သည် ဝေဝေကို အရိပ်တကြည့်ကြည့်နှင့် နေသည်။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ–

"နေ့လယ်က ဝေအိပ်ပျော်ရဲ့လားဟင်၊ လိမ္မော်သီး စားတယ်လား၊ ဘယ်နှလုံးကုန်အောင်စားသလဲ"[၂]

ဟု မေးလေ့ရှိသည်။ ဦးစောဟန်၏အချစ်ကို ဝေဝေ့ဘက်မှလည်း ချစ်လွန်းသည့် အတွက် ချစ်စိတ်ဖြင့်ပင် သည်းခံ၍ ပုံသွင်းမှုအတိုင်း နေထိုင်ရပုံများကိုလည်း–

"နံနက် ကိုနှင့်အတူ ထရသည်။ မျက်နှာအတူတူ သစ်ရသည်။ မျက်နှာသစ်ပြီး မှန်ထဲတွင် ဝေဝေက ရှေ့ကထိုင်လျက်၊ ကိုက နောက်ကရပ်လျက် ခေါင်းဖြီးကြသည်။ အိမ်အောက်က ငွေမောင်းသံ မကြားမချင်း အခန်းထဲက မထွက်ရ။ လက်ဖက်ရည်စားပွဲတွင် သွားသောက်မည့် နံနက်အဝတ်ကို ရွေးပေးသည့်အတိုင်း ဝတ်လိုက် သည်။ နံနက်ဘက်တွင် အင်္ကျီအဖြူနှင့်အဖြူခံ၊ အဖြူများများ ပါသော ထဘီမျိုး ဝတ်မှကြိုက်သည်။ အိမ်ပေါ်စီးရမည့် အသားကပ် ဖိနပ်ကလေးနှင့် လှေကားမှ ခါးဖက်ခေါ်ချလာသည်။ စားပွဲတွင် မတ်မတ်ကလေး ထိုင်နေရသည်။ ကွေကာအုပ်နှင့်နွားနို့ တစ်ပန်းကန် သောက်ပြီးမှ ကြက်ဥနှင့်ပေါင်မုန့်ကျွေးကာ ခပ်ကျဲကျဲ ကော်ဖီ သောက်ရသည်။"[၃]

ဟု အနုစိတ် သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့များက ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးစလုံးတို့၏ ခံစားမှုနှင့်စရိုက်ကို ဖော်နိုင်စွမ်းရှိသည့်အတွက် ဇာတ်ဆောင်များအပေါ် အာရုံဝင်စားခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်လာသည်နှင့်အမျှ ဇာတ်လမ်းအပေါ် သိလိုစိတ်လည်း ထက်သန်လာ စေပါသည်။

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၄။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၆။
[၃] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၄၆။

၃၊ ၂၊ ၂။ မတူညီသောစရိုက်ချင်း အားပြိုင်မှုများဖြင့် ဇာတ်ကွက်ဖော်ခြင်း

'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် အချစ်နှင့်အမုန်း အားပြိုင်ချင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ အချစ်တစ်ခုတည်းကို မတူညီသော ခံစားမှုအမြင်များဖြင့် အားပြိုင်ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထူးခြားသောအားပြိုင်မှုကို အလွန်သိမ်မွေ့ညင်သာသော ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကိုယ် နှုတ် နှလုံး အမူအရာတို့ဖြင့် တင်ပြထားသောကြောင့် ဇာတ်ကွက်များသည် အသက်ဝင်နေပါသည်။ စာဖတ်သူတို့၏စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိနေပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးစလုံး၏ စရိုက်များသည် ပုဂ္ဂလိကစရိုက်များအဖြစ် ခိုင်မာလာသောအခါတွင် ဇာတ်လမ်းအရှိန်ကို ထပ်ဆင့်မြှင့်တင်ပေးသည့် အားပြိုင်မှုများကို ထည့်သွင်းတင်ပြလာသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ရောဂါသည်းစဉ်တွင် ဝေဝေကသွားလိုခြင်းနှင့် ဦးစောဟန်က တားမြစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဦးစောဟန်က ထိုအခန်း၌–

> "ဝေ့ကိုလေ ကိုဘယ်လောက်ချစ်တယ်ဆိုတာ ဘယ်တော့မှ ပြောပြတတ်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဝေကတော့ ကိုချစ်သလို မချစ်ဘူး မဟုတ်လား"[၁]

ဟုလည်းကောင်း၊

> "ဝေ့အသားလေးတွေ နုထွတ်တော့ လေတိုက်မှာတောင် ခံနိုင်ပါ့မလားလို့ စိုးတဲ့အထိ ချစ်ရတယ်။ ဝေနဲ့တော်မဲ့ဟာ၊ ဝေ့အဖို့အကောင်းဆုံးဖြစ်မဲ့ဟာ၊ ဝေ့အဖို့ အနူးညံ့ဆုံးဖြစ်မဲ့ဟာ၊ ဝေ့အဖို့ အလှဆုံးဖြစ်မဲ့ဟာ .... ဒါတွေချည်း ရွေးရတွေးရလွန်းလို့ ကိုယ့်မှာဖြင့် ခေါင်းတောင်ခြောက်တယ်။ ဝေကတော့ ကိုယ့်ကွယ်ရာမှာ ရွှံ့ထဲနန်းထဲ ဆင်းလူးနေသလိုပါပဲ ဝေရယ်။"[၂]

ဟုလည်းကောင်း ပြောစကားများဖြင့်လည်း ချစ်ခြင်းမေတ္တာသရုပ်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး၏ အမူအရာများဖြင့်လည်း အချစ်ချင်း အားပြိုင်တင်ပြထားသည်။ ဝေဝေ၏အမူအရာကို–

> "ဝေ၏မျက်လုံးမှ မျက်ရည်များ လိမ့်စီးကျလာသည်။ ဦးစောဟန်အပြစ်တင်နေ၍ ဝမ်းနည်းခြင်းလည်းမဟုတ်။ မကြိုက်တာလုပ်မိ၍ သိမြင်သော ဝမ်းနည်းပုံလည်းမဟုတ်။ ဟိုဘက်အိမ်တွင် တစ်ကိုယ်၊

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၆၃။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၆၃။

> သည်ဘက်အိမ်တွင်တစ်ကိုယ်၊ ဤသို့မဖြစ်နိုင်တာကို ကြံကြံဖန်ဖန် တွေးလျက် နှစ်ကိုယ်ခွဲမရသော သူ့အဖြစ်ကို ဝမ်းနည်းနေသည်။"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် အချစ်ချင်းအားပြိုင်ရာ၌ ဦးစောဟန်၏ ပြောစကားများကို ဖွဲ့ပြသော်လည်း ဝေဝေ၏ပြောစကားများကိုမူ ဖွဲ့မပြခဲ့ပေ။ ရင်တွင်း ခံစားချက်များ၊ မျက်ရည်ကျမှုများ၊ မွန်းကြပ်မှုများကိုသာ တင်ပြထားသည်။ ထိုနည်းဖြင့် တစ်ဖက်လူ၏ အချစ်စိတ်ဖြင့် အနိုင်ယူလွှမ်းမိုးသော စရိုက်သည် ပေါ်လွင်လာ သကဲ့သို့ တစ်ဖက်လူ၏ ချစ်လွန်း၍မျိုသိပ်သည်းခံသော စရိုက်သည်လည်း ထင်ရှား လာပါသည်။

ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးကို လှုပ်ရှားစေပြီး စကားများများ ပြောဆိုစေပြီးလျှင် ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးကို စကားမပြောစေဘဲ အငြိမ်စရိုက်ဖန်တီးထားသဖြင့် ဝေဝေဘက်မှ မချင့်မရဲဖြစ်လာရသည်။ ကရုဏာထားလာရသည်။ ဦးစောဟန်၏အပြစ်ကိုလည်း အပြစ်မတင်ဘဲ နှစ်သက်ကြရသည်။ ထိုနည်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်အဖွဲ့ များဖြင့် ဇာတ်လမ်းအရှိန်ကို မြင့်တက်လာအောင်၊ ရသခံစားမှုပေါ်လာအောင် တင်ပြ ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဖခင်ဖြစ်သူထံသို့ မသွားစေရန် တားမြစ်သည့်အခန်း၌လည်း–

> "ဝေ့နားကပ်၍ထိုင်ကာ ဝေ့နဖူးလေးကို လက်ဖြင့်ယုယစွာ သပ်နေ လေသည်။ ဝေ့ကိုမလွှတ်ချင်ဘူး။ ဝေ့ကိုမသွားစေချင်ဘူး။ အမှန် ပြောရရင် ဒီရောဂါနဲ့ အသည်းအသန်ဖြစ်နေတဲ့ လူနာနားကို ဘယ်လိုအကြောင်းနဲ့မှ ဝေ့ကိုမကပ်စေချင်ဘူး။ ဟိုသွားရင် ပင်ပန်းဦးမယ်။ အိပ်ပျက်စားပျက်ဖြစ်ဦးမယ်။ စိတ်လည်းပူရ ဦးမယ်။ နေမကောင်းဖြစ်လာမှာ သေချာလို့ မလွှတ်ချင်တာပါ ဝေရယ်"[၂]

ဟု ပြောစကားဖြင့် တင်ပြပြီးလျှင် စာရေးသူ၏သုံးသပ်ချက်အနေနှင့်–

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၆၃။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၇၃။

> "ဝေ့အား နုဆတ်သော ကြွေထည်ပစ္စည်းလေး တစ်ခုသဖွယ် အရေးထားကာ ထိမိ၊ တိုက်မိ၊ ခိုက်မိ၍ ကွဲသွားမှာကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေသည်"[၁]

ဟု ဖော်ပြပြန်သည်။ ဝေဝေ့ဘက်မှခံစားမှုကို 'ဒါဖြင့် ဝေမသွားရဘူးလား။' ဟု တုံ့ပြန်မှုတစ်ခုသာ ပြောစေသည်။ ထိုတဒင်္ဂအတွင်း ဦးစောဟန်နှင့်ဝေဝေတို့ကြား၌ အချစ်ချင်း အားပြိုင်ခံစားမှုကို-

> "ဝေဝေ့နဖူးကိုလည်း မသပ်တော့ချေ။ ဝေဝေနှင့်လည်း မျက်လုံးချင်း မဆိုင်တော့ချေ။ ဒူးပေါ်တွင် လက်ထောက်လျက် လက်ဝါးပေါ်၌ မျက်နှာကိုမှောက်လိုက်ကာ အသက်ပြင်းပြင်းကြီး ရှူနေလေ၏။ ဝေဝေသည် ဦးစောဟန်ဖြစ်ပျက်ပုံများကို ကြည့်လျက် ရင်ထဲ၌ စူးဝင်နာကျင်လာသည်။ နာကျင်လွန်း၍ ငြိမ်သက်သော မျက်နှာပြင်မှာ သွေးရောင်ပင် မရှိတော့။ ဖြူဖျော့ဖျော့မျက်နှာလေးမှာ တွေဝေငေးမှိုင်လျက် ခဏမျှ သတိလစ်နေလေသည်"[၂]

ဟု ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ အဆုံးတွင် ဝေဝေသည် မိမိက အလျှော့ပေးသည်းခံ၍ ချစ်သောအချစ်ကို ဦးစောဟန် နားမလည်လေခြင်းဟုတွေးကာ မသွားတော့ရန် စိတ်ကိုလျှော့ပစ်လိုက်သည်။ ဝေဝေ၏ခံစားမှုကို-

> "ဝေဝေသည် စိတ်တုံးတုံးချလိုက်သည်။ သည်လောက်ပင် မျိုသိပ်သည်။ သည်လောက်ပင် ကြိတ်မှိတ်သည်။ ရင်ထဲ၌ ဆို့တက်လာသော အလုံးကို ကျိတ်ပြီးဖိနှိပ်လျက် ချလိုက်ကာ ဦးစောဟန်နားမှ ထလာရာတွင် အိပ်မက်ထဲ၌ လမ်းလျှောက်နေသလိုပင် အိမ်ပေါ်သို့ တက်လို့တက်မှန်းပင်မသိ တက်ခဲ့၏"[၃]

ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားပါသည်။ ဝေဝေ၏ခံစားမှုများကို စကားမပြောဘဲ ခံစားမှုများနှင့်သာ တိတ်ဆိတ်စွာ ဖော်ပြထားသည့်အတွက် ပို၍ရင်နင့်ကြေကွဲဖွယ် ဖြစ်စေသည်။ အရာရာတိုင်းတွင် ဝေဝေ၏အလျှော့ပေးမှုကို-

> "ကို၏တိုင်းပြည်ကလေးသို့ ပြန်ရောက်လာရာကို ကြိုက်တာကို လိုက်၍ကြိုက်ရမည်။ ကိုမကြိုက်တာများကို လိုက်၍ မကြိုက်

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်-)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၇၃။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်-)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၇၄။
[၃] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်-)၊ ၂၀၁၇၊ ၁၇၄။

> ရမည်။ ကိုသာလျှင် ဝေ၏ကိုယ်၊ ကိုသာလျှင် ဝေ၏စိတ်၊ ကိုသာလျှင် ဝေ၏ဘဝ”[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားပါသည်။

စရိုက်ချင်း၊ အကြိုက်ချင်း မတူညီသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အားပြိုင်ရသည့် ဇာတ်ကွက်များကိုလည်း ဇာတ်ဆောင်များဖြင့်ပင် အသက်ဝင်ပြီး သဘာဝကျအောင် ဖန်တီးတင်ပြထားသည်။ ဝေဝေသည် ဖခင်အိမ်သို့အရောက်တွင် ပုန်းရည်ကြီးကို တွေ့သည်နှင့် တစ်ပန်းကန်လုံး မည်းချိတ်နေအောင်နယ်ပြီး ငပိရည်ဆမ်းကာ ငရုတ်သီးမှုန့်များ ဖြူး၍စားသည်။ ကြက်သွန်ဖြူကို ထည့်၍မစားပေ။ ပါးစပ်နံလျှင် ရာဇဝတ်သင့်မည်စိုး၍ ပုစွန်ခြောက်မှုန့်ပဲ ယူနယ်စားသည်ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်။ ထိုအချိန်တွင် ခရီးသွားနေသော ဦးစောဟန် ရုတ်တရက် ပြန်ရောက်လာသည်။ ဦးစောဟန် မျက်နှာပျက်သွားပုံကိုတွေ့ပြီး ဝေဝေသည် သွေးမရှိသောမျက်နှာမျိုး ဖြစ်သွားသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဇာတ်ကွက်များအတွင်းသို့ ဇာတ်ဆောင်များကို နေရာတကျ ဖန်တီးရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင်ဝေဝေသည် ကရုဏာသက်ဖွယ် ဖြစ်လာသည်နှင့်အမျှ ဆန့်ကျင်ဘက်ဇာတ်ဆောင်နှင့် အားပြိုင်မှုသည်လည်း ထင်ရှားလာပါသည်။

ထို့ပြင် ပြင်ပမှုမုန့်စိမ်းပေါင်းသည်၏ အသံကိုကြားလျှင် စားလိုလှသော်လည်း မျိုသိပ်ရသည့် ဇာတ်ကွက်များဖြင့် ဇာတ်ဆောင်ကို သရုပ်ဖော်ပေးခြင်းဖြင့် ဇာတ်နာစေသည်။ သဘာဝကျစေသည်။ ဦးစောဟန်၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် ဝေဝေသည် မိမိစိတ်ကြိုက် မည်သို့မျှ နေထိုင်ခွင့် မရှိတော့ပေ။ ဝေဝေဘက်မှခံစားမှုကို–

> “ဝေမှာ ကြာလေကြာလေ စက်ရုပ်လိုပင် ဖြစ်နေသည်။ သံပတ်ပေးထားသည့်အတိုင်း လှုပ်ရှားနေရ၏။ တစ်နေ့လုံးအချိန်များမှာ ဝေ့စိတ် ဝေ့ကိုယ်ဖြင့် နေထိုင်စားသောက်ရသော အချိန်များ မဟုတ်ရသဖြင့် ‘ဘဝကဝဋ်ပဲ’ ဟုတွေးကာ ထင်မြင်လာသည်။”[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဝေဝေသည် ဦးစောဟန်၏ချစ်ခြင်းမေတ္တာများကို ပင်ပန်းကြီးစွာ ခံယူရင်း ရောဂါလည်း သည်းလာသည်။ သွေးပါလာသောအခါတွင်ပင် ဦးစောဟန်အပေါ် ချစ်စိတ်ဖြင့် ဖွင့်မပြောရက်လောက်အောင် တုန်လှုပ်နေသည်။ ဝေဝေ၏ ခံစားမှုကို–

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၂၃။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၃၀။

> "ဝေမှာ နေ့လယ်မှမိုးချုပ်အထိ အချိန်ကိုသာ စောင့်နေလေ၏။ ပြောရန်အချိန်ကို စောင့်စားနေရသည့်အတွင်း ကို့မျက်နှာကို စိတ်အားထက်သန်စွာ စိုက်စိုက်ကြည့်ကာ ရင်ထဲလှိုင်းထနေသည်။ ကိုကတော့ ဘာမှမသိ။ ဝေ၏ဖြည်းနှေးသွားသော အမူအရာလေးများကို အကဲခတ်ကာ မနက်ကလန်းတယ်၊ နေ့လယ်ဘက် ပူလွန်းလို့ မလန်းတာပဲဟု သူ့အတွေးနှင့်သူ ..... ။"[၁]

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ စာရေးသူသည် အားလုံးသိရှုထောင့်ကို သုံးထားသောကြောင့် နှစ်ဦးစလုံး၏ခံစားမှုများ၊ အခြေအနေများကို တစ်ပြိုင်တည်း မျှမျှတတတင်ပြနိုင်သည့်အတွက် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် မည်သူ့ကိုမျှ အပြစ်မတင်သာဘဲ စာဖတ်သူတို့၏စိတ်၌ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အချစ်နှစ်မျိုးကိုသာ ရင်နင့်ကြေကွဲစွာနှင့် စွဲလမ်းကျန်ရစ်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အစ်ကိုဖြစ်သူ ကိုနေဦးကို ဂျပန်များဖမ်းသွား၍ ဝေဝေက သွားတွေ့လိုသည်။ သို့သော်လည်း ဦးစောဟန်က ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။ ထိုအခန်း၌လည်း–

> "ကိုရယ် နောက်ဆုံးခွင့်ပြုလိုက်ပါ။ တွေ့ရုံလေးပါ။ နှုတ်ဆက်ရုံလေးပါ။ ဝေသွားရမှ ကျေနပ်မယ်။ ဝေသွားရင်း လမ်းမှာပဲ သေချင်သေပါစေတော့၊ သွားပါရစေ ကို ... သွားပါရစေ၊ နောက်ဆုံးပါ"[၂]

ဟု ပြောဆိုဟန်ကို ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဝေဝေသည် နောက်ဆုံးတွင် ခံစားမှုများ ပေါက်ကွဲသွားကာ ပြောဆိုဟန်ကို–

> "ဝေ့ကို မသနားဘူးနော်၊ မချစ်ဘူးနော်။ ပါးပေါ်တွင် မျက်ရည်ပေါက်ကြီးများဖြင့် လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ပြောလိုက်သော၊ နာကြည်းကြေကွဲလှသော အသံမှာ ဦးစောဟန်၏နားထဲတွင် တူးတူးခါးခါးဖြစ်သွားလေသည်။ ဦးစောဟန်မှာ မျက်စိမျက်နှာ ပျက်သွားလျက် နှုတ်ခမ်းကိုကိုက်ကာ ပြန်မပြောနိုင်လောက်အောင် ရင်ထဲဆို့သွားလေ၏"[၃]

---

[၁] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၄၂။
[၂] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၈၄။
[၃] မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)၊ ၂၀၁၇၊ ၂၈၄။

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအဆုံးသတ်တွင် ဝေဝေ သေဆုံးသည့်အထိ ချစ်သူနှစ်ဦး၏ မတူညီသော အချစ်ချင်း အားပြိုင်မှုများကို အပြောအဆို၊ အမူအရာ၊ ခံစားမှုများဖြင့် နှစ်ဦးစလုံး၏ထောင့်မှ မျှမျှတတ ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်။

ချစ်သည့်ပမာဏတူပြီး ချစ်ပုံချင်းမတူသည့် အလွန်သိမ်မွေ့သော ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး၏ ခံစားမှုများကို စာရေးသူက အနုပညာဂုဏ်မြောက်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် စာဖတ်သူတို့တွင် ရသခံစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ ရသခံစားမှုဖြစ်အောင် ရေးသည်ဆိုခြင်းမှာလည်း စာဖတ်သူတို့တွင် ဖတ်ချင်၊ နာချင်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်အဖွဲ့ ကောင်းမွန်ပြီးလျှင် ဇာတ်ဆောင်များကို ဇာတ်လမ်းက နေရာသတ်မှတ်ချထားပေးသော ဘောင်အတွင်း၌ အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်အောင် လှုပ်ရှားစေနိုင်စွမ်းရှိသည့်အတွက် ဇာတ်လမ်းသည် စွဲလမ်းနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာရသည်။ ဇာတ်ဆောင်များကို မေ့မရသည့် စွဲလမ်းမှုမှတစ်ဆင့် ဇာတ်လမ်းကိုလည်း နှစ်သက်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဇာတ်လမ်းနှင့်ဇာတ်ဆောင်တို့သည် ဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော အင်္ဂါရပ်များဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းပဓာနဝတ္ထု၊ ဇာတ်ဆောင်ပဓာနဝတ္ထုဟု ဆိုကြသော်လည်း ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်အတွင်း၌ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက် ခိုင်မာကောင်းမွန်ပြီးလျှင် ထိုဇာတ်ကွက်များတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသည့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်များမှာလည်း ဇာတ်လမ်းတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသော စရိုက်သဘာဝနှင့်အညီ သရုပ်ပီပြင်နေမှသာ ဝတ္ထုရှည်ကောင်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းကောင်းသော်လည်း ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်မပီပြင်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှု မရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း ပရိသတ်အကြိုက်ဝတ္ထု ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်စေရန် ဇာတ်လမ်းရောဇာတ်ဆောင်ပါ ဆီလျော်လိုက်ဖက်အောင် ဖန်တီးရေးသားနိုင်ရမည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ 'မုန်း၍မဟူ' ဝတ္ထုသည် အလွန်ထင်ရှားကျော်ကြားသော ရသမြောက် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားများသာမက ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ စာဖတ်သူများလည်း နှစ်သက်ခံစားနိုင်ကြသည်။ ဝတ္ထု၏ကျောရိုးနောက်ခံ အချိန်ကာလအရကြည့်လျှင် အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုနှင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတို့ကြားတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်ကာ အိမ်ထောင်မှုဘဝ၌ ကြေကွဲခံစားရပုံများကို တင်ပြထားသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ အတွင်းကျကျ ခံစားကြည့်လျှင်မူ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၏ သိမ်မွေ့

နက်နဲသောသဘောကို ပို၍အလေးကဲတင်ပြထားသည်ဟု ယူဆပါသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အချစ်ချင်း တူညီသော်လည်း အခြေခံခံယူချက်၊ စိတ်ဓာတ်ချင်း မတူညီလျှင် ချစ်ရာမရောက်ဘဲ နှစ်ရာရောက်တတ်သည့် သဘောကို ဆင်ခြင်ဖွယ် တင်ပြထားပါသည်။

ထိုသို့ တင်ပြရာတွင် ဂျာနယ်ကျော်မမလေးသည် ဇာတ်လမ်း ဇာတ်အိမ် သဘောထက် အချစ်ချင်းတူသော်လည်း အချစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ယူဆချက်ချင်း မတူသည့် ချစ်သူနှစ်ဦး၏ကြားမှ ပဋိပက္ခကိုအခြေခံ၍ အလွန်သိမ်မွေ့နက်ရှိုင်းသည့် အားပြိုင်မှုများအဖြစ် ဖန်တီးထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏စရိုက် သက်ဝင်လှုပ်ရှား နေသည်နှင့်အမျှ ဇာတ်လမ်းသည်လည်း သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာပြီးလျှင် ဇာတ်ဆောင် တို့အပေါ် နှစ်သက်စွဲလမ်းလာရပါသည်။ နှစ်သက်စွဲလမ်းစိတ် ဖြစ်လာအောင် ဇာတ်လမ်း နှင့်ဇာတ်ဆောင်ကို နေရာတကျ ဆက်စပ်ဖန်တီးယူနိုင်ခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

နိဂုံး

ဝတ္ထုရှည်တွင် ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်၊ ကာလဒေသနောက်ခံ ဆိုသည့် အင်္ဂါရပ်များ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအင်္ဂါရပ်များသည် တစ်ခုချင်းအနေနှင့် ထူးခြား ပြောင်မြောက်ရုံနှင့် မပြီးပါ။ ဇာတ်လမ်းကို ဇာတ်ဆောင်က အထောက်အကူပြု ရပါမည်။ ထိုဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ သရုပ်မှန်မှု၊ ခိုင်မာမှုအတွက် ကာလ ဒေသ နောက်ခံအဖွဲ့များက အထောက်အပံ့ပြုရပါမည်။ အဓိကအားဖြင့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အဖွဲ့များ သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှု၊ သဘာဝကျမှုများပေါ်တွင် မူတည်၍ ဇာတ်လမ်း သည်လည်း သဘာဝကျပြီး သက်ဝင်လှုပ်ရှားလာတတ်ပါသည်။ ကာလဒေသနောက်ခံ အဖွဲ့များ၏ ပီပြင်ပေါ်လွင်မှုကြောင့်လည်း ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းသည် ခမ်းနားကြီးကျယ် လာတတ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဝတ္ထုရှည်အတွင်းမှ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်၊ ကာလဒေသနောက်ခံတို့၏ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်မှုသဘောများကို ဆက်လက် လေ့လာတင်ပြသင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ဘုန်းနိုင်(တက္ကသိုလ်–)။ (၁၉၇၉)။ ***ဝတ္ထုရှည်ဟူသည်မှာ*** (ဝတ္ထုရှည်စာတမ်း)။ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။ ရန်ကုန်။

ဘုန်းနိုင်(တက္ကသိုလ်–)။ (၂၀၀၄)။ ***ဘုန်းနိုင်အတွေးဘုန်းနိုင်အမြင်*** (ဒုကြိမ်)။ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ။ ရန်ကုန်။

မမလေး(ဂျာနယ်ကျော်–)။ (၂၀၁၇)။ ***မုန်း၍မဟူ*** (ဒွါဒသမအကြိမ်)။ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ။ ရန်ကုန်။

မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၁၇)။ ***ဝတ္ထုတိုသဘောတရား ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ***။ စိုးမိုးလွင်စာပေ။ ရန်ကုန်။

အောင်သင်း။ (၁၉၉၄)။ ***ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ***။ ရေတမာစာပေ။ရန်ကုန်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Gerke, Jeff, Plot Versus Character, ***Writer's Digest Books***, Cincinnati, Ohio.

Laurie, E Rozakis.Ph.D(2004). ***The Completeidiot's Guide To Creative Writing***. Alpha Books. 375 Hudson Street New York NY 10014.

Morner, Kathleen and Raush, Ralph. (1998). ***NTC's Dictionary of Literary Terms***. Chicago NTC Publishint Group Uncolnwood, Illinoes.

Novakovich, Josip. (1995). ***Fiction Writer's Work Shop***, Ohio. Story Press Cincinnati.